

A mélységben elhelyezkedő (második lépcső, illetve tartalék) gl. (hk.) ezred hadtápjának védelme, működőképessége megóvásának módja az ellenség behatásaival szemben

Kovács István százados

Napjaink gyors ütemű technikai fejlődése következtében rendszerbe állított új és korszerű harceszközök, a katonai szervezetek alkalmazásának módjaira, harci lehetőségeire nagy befolyást gyakorolnak.

Nem kis feladat hárul a harc megvívásának anyagi alapját biztosító hadtáp- és kiszolgáló erők, eszközök alkalmazásának tervezését, szervezését és a konkrét végrehajtását végző személyi állományra.

A NATO fegyveres ereje az újabb felderítő és tömeges csapásmérő komplexumok kidolgozásával, rendszerbe állításával törekszik azokat a mélységben levő csoportosításokra alkalmazni, hogy megakadályozza a támadó csoportosítás időbeni létrehozását, elszakítva a vezetést, irányítást, megővelve a harctevékenységet.

I.

A második lépcső (tartalék) gl. (hk.) ezred helye, szerepe és feladata a hadosztály harcrendjében

A második lépcsőben a támadás kezdetén egy-két ezred – amelyből az egyik rendszerint harckoszorú – lehet. Amikor a hadosztály védelemből történő átcsoportosítás és váltás után közvetlen harcérintkezésből indítja a támadást, akkor a másodiklépcső-ezred rendszerint a támadás megindítása után manőverezik a hadosztály támadási sávjában.

A másodiklépcső-ezred mind a mélységből történő előrevonás után, mind közvetlen harcérintkezésben elfoglalt megindulási helyzetből indított támadásnál az elsőlépcső-ezredekkel rendszerint 15–20 km-re lépcsőzetesen követi a harcba vetésre.

A másodiklépcső-ezred általában a következő feladatokat hajtja végre:

- főcsapás irányába továbbfejleszti az első lépcső által elért sikert, fokozza a támadás ütemét és a csapás erejét;
- csapást mér új irányban;
- elhárítja az ellenség ellenökését, vagy részt vesz az ellencsapás elhárításában;
- megsemmisíti az első lépcső mögött, vagy szárnyain visszamaradt ellenséges alegységeket;
- átveheti a harcképtelenné vált elsőlépcső-ezred feladatát;
- megsemmisíti a hadosztály mélységében ledobott, kirakott ellenséges légideszantot.

A másodiklépcső-ezred a harc feladatát az első lépcső feladatával egy időben kapja.

Általában egy-két terepszakasgról, egy-két irányban készül fel harcba vetésre. Közlelbbi feladat és továbbtámadási irányt kap. A hadosztályparancsnok a másodiklépcső-ezred feladatát a harcba vetés előtt pontosítja, vagy esetleg új feladatot szab részére.

Az összefegyvernemi tartalékban levő ezred körletben települve a peremvonaltól 50–60 km távolságban felkészül az alkalmazásra. Ennek során az ezredhadtáp feltöltést hajt végre mozgókészlet + kiegészítő készlet szintjére.

II.

A második lépcsőben (tartalékban) levő gl. (bk.) ezredhadtáp tevékenységének főbb sajátosságai

Az ezredhadtáp általános feladata az ezredraktárakban fegyverzeti anyagokból, üzemanyagokból, műszaki felszerelésekből és anyagokból, vegyi fegyverzetből és vegyivédelmi anyagokból, élelmezési ruházati, politikai-nevelési és elhelyezési anyagokból – esetenként a harci helikopterek szakanyagaiból – létrehozza és folyamatosan fenntartja az ezred ellátási szakaszaira előírt mozgó és kiegészítő anyagi eszközkészleteket.

A hadosztály második lépcsőjében elhelyezett ezredhadtáp tevékenységét elősegíti az, hogy hosszabb idő áll rendelkezésre az egységek anyagi feltöltéséhez, az ellenségtől viszonylag távolabb, a saját alegységekhez és a hadosztály ellátó zászlóaljához pedig közelebb helyezkedik el. A működést megnehezíti, hogy az ezred több irányú feladatot kaphat, melyek mindegyikére fel kell készülni, továbbá az, hogy az ezred gyakran megosztva kerül alkalmazásra.

Ha az ezred körletben helyezkedik el, akkor a hadtáp menetkész állapotban, a harci alegységtől 2–3 km távolságban, egy körletben, de széttagoltan helyezkedik el.

A csapathadtáp megszervezését, vezetését, a parancsnok hadtáphelyettese végzi. Miután a hadtáphelyettes rendszerint a harcállásponton tartózkodik, utasításait a tervező-szervező tiszttal továbbítja. Az ellátószázad-parancsnok a vezetéshez a meglévő technikai híradó eszközökön kívül – széleskörűen felhasználja a mozgóeszközöket, továbbá a jelekkel, jelzésekkel való vezetést.

Az ezredhadtáp vezetésének sajátos feladatai lehetnek az anyagátadóhelyek működtetése, ellátó-töltőpont tevékenységének megszervezése egynemű anyaggal, vagy komplex feltöltés esetén vezetési pontok kiszolgálásának irányítása, tömeges feltöltés az előjárói ellátó kötelék munkájába bevonva, beszerzések különböző ellátási forrásokból stb.

Alkalmazását sokféle tényező együttes hatása befolyásolja. Legfontosabbak az ezredparancsnok elhatározása és utasításai a hadtápbiztosításra, a parancsnok hadtáphelyettesének elhatározása a hatáskörébe tartozó kérdésekben, a szolgálatiág-főnökök-és vezetők intézkedései az alegységek szükségleteinek és az anyagmozgatás vonatkozásaiban, továbbá az ezredparancsnok és hadtáphelyettesének helyzetmegítéléséből levont következtetések.

A hadtáp megszervezése során a parancsnok hadtáphelyettese a következő feladatokat hajtja végre.

A felkészítés időszakában kerül végrehajtásra:

– a személyi állománnyal, szállító- és technikai eszközökkel, valamint a rendszeresített anyagokkal való feltöltés;

– kiegészítésre kerül az üzemanyagkészlet;

– a személyi állomány részére harci, politikai és szakmai kiképzés kerül levezetésre;

– a hadtáp szállítóeszközei elvégzik a technikai kiszolgálást, valamint a szükséges javításokat.

Az ezredhadtáp ellátási feladatait az ezred tevékenységi sávjában hajtja végre a részére kijelölt útvonalakon.

Lépcsőzését alapvetően meghatározza az ezred harcadata, harctevékenysége.

A hadtápalegységek a számukra kijelölt körletekben decentralizáltan, erőik, eszközeik megfelelő csoportosításával, a terep védőképességét kihasználva, álcázva települnek – figyelembe véve a terep várható sugárszennyezettségét.

Az áttelepülést a harcoló alegységek folyamatos ellátása mellett hajtják végre. A szükséges csapatmozgások lebonyolítása érdekében után-, hátraszállítási, valamint harántutak állnak rendelkezésre.

Az egység működési sávjában, valamint erre a célra fel kell használni a csapat úthálózatát is. Az után- és hátraszállítási utak az egység részére, az ezred szállító járművek elhelyezési körletéből a zászlóalj ellátószakaszokig és az ezredtüzérység tüzelőállásokig terjednek.

Az utánszállítás megszervezésének alapelvét az előjáró tagozat azon felelőssége képezi, hogy az anyagi eszközök idejében eljussanak az alegységekhez. Az ellátást és szállítást egyre jobban befolyásoló tényezővé válik a korszerű harcmódok, harci anyagok alkalmazása.

A tömegpusztító fegyverek és más korszerű harceszközök alkalmazása hatására bekövetkezett veszteségek, különösen technikai eszközökben, szükségessé teszik a mentesítés és javítás végrehajtásának hozzáértő megszervezését, *melynek során törekedni kell:*

- a javító-vontató alegységek, részlegek kellő időben közvetlenül a meghibásodott technikai eszközök megrongálódásának körleteibe történő irányítására;

- a kisjavítást igénylő fegyverzet, technika elsősorban hátraszállítására, megjavítására;

- a fődarabcsérés javítások végrehajtására;

- a javító alegységek teljesítőképességének növelésére.

A korszerű harc körülményei bonyolulttá teszik az egészségügyi biztosítás feladatait is, *mint pl.:*

- a csapatok nagy mozgékonyasága;

- a sérültek nagy száma;

- a sérülések kombinált jellege.

A harcmezőről, pusztulási gócból a sebesültek kiürítését az ezredsegélyhely állományába szervezett, vagy nem szervezetszerű sebesültszállítók végzik.

A sebesültek osztályozása függ a sérülés súlyosságának fokától, amely esetenként szükségessé teszi a hátraszállítás során az egyes eü. tagozatok kihagyását is.

A kialakult helyzettől függően az egység eü. szolgálatát az előjáró eszközeivel megerősítheti.

A sebesültek és betegek időben történő segélyben részesítése, valamint minél gyorsabb felgyógyulásuk érdekében különös fontossággal bír az egészségügyi alegységek manőverezőképesége.

Az előbbieken vizsgált tényezők, valamint a harc körülmények gyors és éles helyzetváltozásai, a hadtáp megszervezésének és a hadtápbiztosítás bonyolultsága megköveteli az egységparancsnoktól, valamint hadtáphelyettesétől a rendelkezésre álló erők és eszközök hozzáértő felhasználását, magas fokú operativitást, valamint a hadtáपालegységek rugalmas vezetését.

III.

*Az ellenség lehetséges behatásai a második lépcsőben
tartalékban levő gl. (bk.) ezred hadtápjá ellen,
az élet-, működő- és teljesítőképesség megővésének módjai, feladatai*

A tömegpusztító fegyverek és hagyományos légierő, tüzérység megnövekedett hatótávolsága, automatizáltságuk következtében jelentkező nagyobb találati pontosság és a nagy pusztító hatása megszüntette a nagy mélységeket, tehát a hadtáp elérhetetlenségét, különösen az egység-hadtáp vonatkozásában.

A korszerű technika és technológia, továbbá a széttagolt csoportosítások lehetővé, az egyedi pusztító eszközök óriási kapacitása és az előerővel való takarékoság szükségessé tette a diverzáns kommandó hadviselés elterjedését és ez a vezetés mellett elsősorban a mélységben elhelyezkedő hadtáp objektumait veszélyezteti.

Miután a viszonylag egyensúlyban levő erőkre épülő katonapolitikai helyzetben mindkét fél arra törekszik, hogy az ellenség csoportosításából lényeges elemeket kiemelve pótolhatatlan veszteségeket okozzanak, ezzel megváltoztassák az erőviszonyokat, a hadtáp életképességének fenntar-

tására irányuló törekvéseink a hadtápbiztosítás megnövekedett jelentőségéből erednek, abból kiindulva, hogy a hadtáp ma a csoportosítások lényeges, kritikus elemét képezi.

A mélységben elhelyezkedő hadtáp erőnek, eszközeinek védelme érdekében:

- meg kell szervezni a figyelést és értesítést;
- meg kell határozni, ki, milyen körletet véd, milyen erővel és eszközökkel. Ki kell jelölni erőket az ellenség kisebb csoportjainak és alacsonyan szálló légi céljainak megsemmisítésére;
- meg kell határozni a személyi állomány gyülekezési helyét és tevékenységének rendjét harci riadó esetére;
- minden hadtápbjektumnál lövészgödöröket, harcárcokat kell készíteni, széles körben célszerű használni a természetes akadályokat és a meglévő csapatok által visszahagyott műszaki berendezéseket;
- biztosítani kell a hadtápagegységek elhelyezési körleteinek gondos álcázását, különösen az ellenség légi figyelése ellen;
- meg kell szervezni az után- és hátraszállítási utakon a hadtáposzlopok védelmét a hadtápagegységek erőivel vagy egyéb kijelölt erővel és eszközökkel.

A hadtáp különböző tagozatait – elsősorban a háború első napjaiban, veszélyeztetetik a PERSING eszközökkel célba juttatott atomeszközök, melyek mindenként előtt a közlekedési utakat, csomópontokat, műtárgyakat, átkelőhelyeket, körzeteket veszélyeztetik.

A háború első napjaiban az ellenség légierije által több lépcsőben alkalmazott légi támadóeszközök által napi 15–25 célobjektumra végrehajtott csapások közül 1–3 lehet, melyek kifejezetten hadtápbjektumok ellen kerülnek alkalmazásra. Egy-egy ilyen jellegű célobjektumra az ellenség 15–16 tonna repülőbombát, vagy 20–25 L-F rakétát is alkalmazhat, ami a védettségtől függően 40–70%-os megsemmisülés is eredményezhet. A felderítési adatokból kitűnik, hogy az ellenség mintegy 50–70 szervezetszerű alegységekből alakított felderítő-diverzans csoportja, melyek 4–12 főből állnak, naponta 1–2 diverzans akciót, tehát objektum vagy szállítmányrombolást hajtanak végre.

Ezek az osztagok a kis hatóerejű atomaknákkal, mérgező és biológiai harcanyagokkal, magas technológiai és rádióexponálható robbanóanyagokkal, plasztikbombákkal, lézerfegyverekkel vannak ellátva, álcázásuk igen jól szervezett, alapvető eljárásuk a különböző robbanócsapdák létesítése.

A csapathadtáp leterheltségét fokozhatja, hogy az ellenséges behatások során csökken az üzemképes szállítóeszközök száma, így a fordulók száma nő. Különösen az első csapások alatt és után sokféle hatás alá kerülnek a mélységben tevékenykedő kiszolgáló erők és eszközök is.

Az ellenséges csapásokkal egy időben történhet a csapatok átcsoportosítása, ezzel együtt az anyagi készleteké is, vezetési pontok áttelepítése, a csapások következményeinek felszámolása, a mentés és mentés, a szükséges rend biztosítása, a pánikhangulat megfékezésére irányuló politikai munka. Számolni kell azzal, hogy a csapások következtében az összeköttetés a vezetési pontok között átmenetileg megszakad és a vezetést pótolni fogja a nagy fokú rádióaktivitás.

A tömeges csapások és a háború következményei között rendkívül súlyossá, bonyolulttá válik a népgazdaság helyzete is, amely maga után vonja a hadtápra háruló ellátási feladatok végrehajtásának bonyolultságát.

Ugrásszerűen megnő az igény élelmiszer, lőszer, üzemanyag, szállítóeszköz stb. területén. A folyamatos hadtápbiztosítás érdekében feltétlenül figyelmet kell fordítani a helyszínen beszerezhető anyagok maximális felhasználására.

Az ezredhadtáp telepítésével, védelmével, valamint az élet- és működőképesség fenntartásával kapcsolatos feladatok.

Az ezred decentralizált működése lehetőséget ad a hadtáp részére, hogy a természetes és mesterséges tereptárgyakat, objektumokat célszerűen felhasználja.

A természetes védelmet nyújtó tereptárgyak mellett ki kell használni az állandó jellegű épületek, alagsorok, pincék, kő- és egyéb bányák, vagy azok elhagyott részei védelmet nyújtó tulajdonságát.

A hadtáp telepítésekor célszerű igénybe venni az ilyen jellegű védett objektumokat segélyhely, konyha, étterem, raktár stb. céljára. Figyelmet kell fordítani anyagi-technikai ellátás biztosítása érdekében, hogy olyan intézkedéseket foganatosítsunk, amelyekkel az anyagok, eszközök megővését érhetjük el.

A hadtáp életképességének tartalma „A csapatok (repülőök, hajók) a vezetési rendszerek, a fegyverzet és haditechnika, a háttországi hadtápbjektumok és a hadtápbiztosítás olyan készsége, amely alkalmassá teszi őket, hogy az ellenség behatolásának közepette is megővjék, vagy helyreállítsák harc-képességüket.”

Az életképesség tehát a működőképesség alapvető feltétele, egy tartós állapot, amely akkor is fenn kell álljon, ha a konkrét alkalmazásra nem kerül sor. Az életképességnek nincs viszonyszámmal kifejezhető fokmérteke, nincsenek minőségi átmenetei. A veszteségek mennyiségi tényezői egy bizonyos kritériumok alapján minőségi ugrásba átcsapva oda vezetnek, hogy az adott hadtáp vagy rendszer harci-hadműveleti értelemben megsemmisül. A kritikus veszteségnövekedés, mint mennyiségi tényező, azonban minőségi elemeket is tartalmaz, mert korántsem mindegy, hogy számszerűsítettől függetlenül melyik eleme a hadtápnak az, ahol abszolúta veszteségek. Ebből kiindulva érthető, hogy egy – nem rugalmasan szervezett – közlekedési rendszer teljes megsemmisítését eredményezheti azon néhány csomópont, elágazás elpusztítása, ahonnan éppen a kerülő irányok, manővervonalak indulnak. Ez a gondolat alátámasztja azt a megfogalmazást, hogy az életképesség – működőképesség helyreállításának alapvető és egyben végső feltétele.

Életképesnek tekinthetjük a hadtápot, ha megvan a képessége egyes elemei, rendszerei működőképességének helyreállítására, aktivizálni képes meglévő készleteit, meg tudja mozdítani, vagy képes aktivizálni az anyagi biztosítás forrásait, be tudja vezetni a csapás hatását csökkentő rendszarbályokat.

Az élet- és működőképességet, az ellátóalegységek védelmét döntően befolyásolja a hadtáp harc módhoz jobban igazodó lépcsőzése, a második lépcsővel, fegyvernemi csapatokkal, megerősítő erőkkel és nem utolsósorban a hadtápbiztosítási ágazatok szakcsapatainak összehangolt telepítése és manőver vezetése.

Az egység-hadtáp védeltségét élet- és működőképességét fokozhatjuk:

– a békében is alkalmazott védőcsomagolások fokozottabb alkalmazásával az élelmiszeripar egész területén;

– a sugárvédelmi követelményeknek megfelelő légmentes lezárás alkalmazásával. A konzerv, a fólia és más műanyag csomagolóeszköz részben kielégíti a védelmi igényeket, mentesítésük bizonyos sugárszennyezettségi határig viszonylag egyszerű, sőt esetenként vízzel való lemosással megoldható;

– a közvetlen csapásnak kitett területekről a harcászati fontos anyagok kitelepítésével olyan körzetbe, ahol ilyen veszély nem áll fenn;

– a különböző raktárak, tárolóterek, szállítóeszközök stb. hermetikus zárásával. Az anyagi biztosítás megszervezésének, valamint védelmének feladatkörén kívül feltétlenül meg kell említeni a technikai biztosítás területét, különösen a hadtápra vonatkozóan.

Kiemelt helyet foglal el a műszaki anyagbázis körültekintő megszervezése, amelynek keretében létre kell hozni a javító-vontató részlegeket.

Kedvező feltételeket kell teremteni ahhoz, hogy a csapást követően az anyagi-technikai ellátás, biztosítás eredményesen valósulhasson meg.

Nagy fokú szervezethez igényel az étkeztetés megoldása. Amennyiben nem megoldható a sugárszennyezetlen területen történő ételkiosztás (ezred pihenő, vagy váltókörletben), úgy szükség szerűen engedélyezhető 1 r/0 alatt sugárszennyezett területen, természetesen megfelelő védőintézkedések megtétele mellett. Hideg étellel történő ellátás során legcélszerűbb az előrecsomagolt élelmiszeradagok kiszolgálása

Az egységahadtáp védettségét tovább fokozza az egész rendszer védettsége, az ehhez szükséges törzsek, szervezetek, eszközök – közöttük híradó és adatfeldolgozó eszközök – megléte. Csak a folyamatosan működő és jól tájékozott hadtápvezetés képes már békében előre tervezni a szükséges rendszabályokat, venni és továbbítani a veszélyről szóló információkat, aktivizálni a rendszabályokat és operatív elhárító intézkedéseket hozni, végrehajtásukat érvényesíteni. Ezért a hadtápvezetésnek teljes egészében ki kell elégíteni azokat a követelményeket, amelyeket általában a csapatvezetéssel szemben támasztunk és a vezetést védett vezetési pontról, álcázott híradórendszeren keresztül kell érvényesíteni.

A hadtápvédettséghez tartozik az is, hogy a hadtápegységeknek is rendelkezniük kell azokkal a fegyverekkel, elsősorban légvédelmi, valamint páncéelhárító eszközökkel, vsf. műszerekkel, mentesítő és tűzoltó eszközökkel, amelyeket más szakcsapatoknál már természetesen tartunk.

A védettség azt is megköveteli, hogy a hadtápcsatatok és -objektumok reálisan is képesek legyenek a terepadta lehetőségeket kihasználni úgy, hogy a terepet műszaki munkákkal hatékony védekezésre alkalmassá teszik. Ehhez azonban jelentős számú, esetleg több rendeltetésű munkágrepre is szükség van.

A védőképességet jelentősen fokozhatja az időben végrehajtott manőver.

Nagyon fontos például a technika mobilitása, úgymint az önjáró technika, a minél kevesebb utánfutó, a terepjáróképesség, a hadtáptechnikai eszközök egy részének vízázthatoló képessége. Mint pl. az egységtagozatban arra kell törekedni, hogy az a technikai mobilitás mind nagyobb fokú legyen, mindjobban megközelítse a biztosított csapatokat, miután nehéz, rombolt terepen ez a manőver, a veszélyeztetett körletből való kivonás alapvető feltétele.

Feltételezni kell, hogy a hadtápegységeknek a manővereit, vagy utánszállítási, hátraszállítási feladatokat – különösen rombolt körzetekben – kell végrehajtani, így a mozgékonyág követelményében benne foglaltatik az akadályelhárítás képessége, a mozgásbiztosítottág bizonyos foka is.

A mozgékonyág kritériuma az is, hogy a hadtápegységek szervezetszerűek legyenek, lehessen őket intézkedések alapján jól, gördülékenyen mozgatni, áttelepíteni, előrevonni stb.

Különösen fontos a mélységben levő hadtápojektumok (fegyver- és lőszerráktárak, egyéb anyagráktárak stb.) életképességének, védőképességének megteremtése, szilárd konstrukciójú eszközök csapásai ellen, az objektumok, illetve elemeik lehető legkisebb méretű, illetve formájú kialakításával, mely a lőkéshullámnak a legjobban ellenáll.

A hadtápojektumok védőképességének fokozása érdekében tartalékkörleteket kell létesíteni, tűzoltó, vízvezető, elektromos, fűtő- és vízellátást biztosító technikai eszközökkel, könnyen összeállítható építési anyagokból és más berendezésekkel.

A tartalékképzés elsősorban a harc és fenntartás szempontjából legfontosabb anyagokra, technikai és úthelyreállító kapacitásra, vezetési szervekre és egészségügyi intézményekre vonatkozik. A védőképesség megóvása szempontjából ezeket a tartalékokat természetesen célirányosan a szükséges mértékben célszerű létrehozni és telepíteni.

A második lépcsőben települt hadtápegységek, -alegységek, hadtápojektumok egyre inkább célpontokká válhatnak, különösen a létfontosságúak.

A hadtáp élet- és működőképessége kérdéseinek aktualitása a korszerű fegyveres küzdelemben, jelentőségének növekedésével jár együtt, mely abból ered, hogy mind erőteljesebb a törekvés a hadtáp bénítására, megsemmisítésére, életképességének megszüntetésére.

A hadtáp élet- és működőképességét elősegíti a hadtáp vezetése, a személyi állomány szilárd erkölcsi-politikai állapota, a hadtápok manőverezőképessége.

A hadtápegységek elhelyezési körletében és a menetvonalakon közvetlen biztosítást kell szervezni. A veszélyeztetett irányokba őrszemeket kell állítani, egyéb irányokba járőrözést kell folytatni.

Az ezredhadtáp közvetlen biztosítására különös figyelmet kell fordítani éjszaka és erdős-hegyes terepen való elhelyezkedéskor.

Az ellenségtől felszabadított területen a hadtáp folyamatos munkájára nagyon veszélyesek lehetnek az ellenség visszamaradt csoportjai, osztagai, valamint az ellenséges érzelmű lakosság.

Néphadseregünkben az elkövetkezendő idők változásai, a harc- és gépjárművek, valamint technikai eszközök fejlesztésének területén a korszerű harc megvívásának fő kérdését képezi az elért eredmények védelme.

Feltétlenül gondolni kell ezen eszközök és kiszolgálói megóvásának lehetőségeire. Ennek érdekében ismerve az ellenség tömeges csapást kiváltó eszközeinek technikai lehetőségeit, fejleszteni kell a mélységben elhelyezkedő erők, eszközök légvédelmét, továbbfejleszteni a személyi állomány felkészítését az élet- és működőképesség védelme érdekében.